

Adunarea Generală

Distrib.: generală
16 iulie 2020

Originalul: limba engleză

Tradus și revizuit de IER
(<http://ier.gov.ro/>)

A șaptezeci și cincea sesiune

Punctul 72 litera (b) din ordinea de zi provizorie*

Promovarea și protecția drepturilor omului: aspecte legate de drepturile omului, inclusiv abordări alternative pentru îmbunătățirea exercitării efective a drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Dreptul la dezvoltare

Notă din partea Secretarului General

Secretarul General are onoarea de a transmite Adunării Generale raportul prezentat de Raportorul special privind dreptul la dezvoltare, Saad Alfaragi, în conformitate cu Rezoluțiile [33/14](#) și [42/23](#) adoptate de Consiliul Drepturilor Omului.

* [A/75/50](#).

Raportul Raportorului Special privind dreptul la dezvoltare, Saad Alfarargi

Rezumat

În prezentul raport tematic, Raportorul special privind dreptul la dezvoltare, Saad Alfarargi, analizează dimensiunile internaționale ale finanțării politicilor și practicilor pentru dezvoltare din perspectiva dreptului la dezvoltare. Acesta evidențiază patru domenii-cheie. Primul este participarea, consimțământul și accesul la informații în practicile băncilor multilaterale de dezvoltare și ale instituțiilor de finanțare a dezvoltării. Sunt evaluate principii-cheie precum consimțământul liber, prealabil și informat și practici precum evaluările impactului asupra mediului și procesele de consultare semnificative. Al doilea domeniu-cheie îl constituie mobilizarea resurselor interne și internaționale, care include aspecte precum fluxurile financiare ilicite, asistența oficială pentru dezvoltare și parteneriatele public-privat. Sunt examinate provocările fraudei și evaziunii fiscale pentru țările în curs de dezvoltare, în special, precum și implicațiile politicilor privind finanțele publice promovate de băncile multilaterale de dezvoltare și de instituțiile de finanțare a dezvoltării în vederea realizării Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă.

Cel de-al treilea domeniu acoperit este cooperarea internațională, ca principiu-cheie atât în ceea ce privește finanțarea dezvoltării, cât și dreptul la dezvoltare, cu accent pe dialogurile interguvernamentale privind finanțarea dezvoltării desfășurate sub egida Organizației Națiunilor Unite, cooperarea fiscală și împrumuturile financiare. Se pune accent pe punerea în aplicare a unei cooperări fiscale internaționale eficiente pentru a contracara costurile fraudei și evaziunii fiscale, creșterea finanțării pentru dezvoltare durabilă din partea băncilor multilaterale de dezvoltare și a instituțiilor de finanțare a dezvoltării pe baza împrumuturilor și granturilor concesionale, precum și pe obligațiile extrateritoriale - un principiu al drepturilor omului. În al patrulea rând, sunt analizate răspunsuri internaționale și multilaterale la impactul economic mondial al pandemiei de coronavirus (COVID-19), una fără precedent. Se prezintă detalii despre măsurile luate până în prezent de Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială, precum și despre preocupările legate de amploarea și eficacitatea acestora și despre nevoia urgentă de finanțare în țările în curs de dezvoltare, evidențiate de entitățile Organizației Națiunilor Unite. Sunt subliniate circumstanțele țărilor africane, care nu dispun de marjă de manevră fiscală pentru un răspuns corespunzător în materie de sănătate și finanțare.

În încheiere, Raportorul special prezintă recomandări privind integrarea principiilor de participare, consimțământ liber, prealabil și informat și acces la informații despre politicile și practicile de finanțare a dezvoltării, precum și abordarea provocărilor legate de mobilizarea resurselor interne și internaționale, parteneriatele public-privat și asistența financiară în contextul atât al răspunsului la pandemia globală, cât și al punerii în aplicare a Agendei 2030. Cooperarea internațională poate fi îmbunătățită prin punerea în aplicare eficace a principalelor instrumente multilaterale, precum Principiile directe privind afacerile și drepturile omului adoptate de Organizația Națiunilor Unite și convențiile adoptate de Organizația Internațională a Muncii. Pentru a combate fluxurile financiare ilicite, ar trebui instituit un organism fiscal interguvernamental și incluziv al Organizației Națiunilor Unite, cu mandat și resurse pentru a asigura cooperarea în vederea stimulării mobilizării resurselor interne. Raportorul special îndeamnă ca răspunsul la pandemia de COVID-19 să se bazeze pe drepturile omului pentru a proteja dreptul la dezvoltare. Acest răspuns ar trebui să includă inițiative-cheie, precum creșterea susținută a plăților rapide ale sprijinului bugetar de către organizațiile internaționale către țările în curs de dezvoltare și folosirea Organizației Națiunilor Unite ca platformă interguvernamentală pentru a discuta, analiza și coordona răspunsurile multilaterale și

schimbările de politici necesare pentru a răspunde impactului dificil al pandemiei asupra economiei și drepturilor omului.

Cuprins

	<i>Pagina</i>
I. Activitățile Raportorului special	4
II. Informații generale privind finanțarea dezvoltării și dreptul la dezvoltare	4
A. Introducere	4
B. Contextul politic internațional privind finanțarea dezvoltării și dreptul la dezvoltare	5
III. Practici în materie de finanțare a dezvoltării la nivel internațional și regional	6
A. Participarea, consimțământul liber, prealabil și informat și accesul la informații	6
B. Mobilizarea resurselor interne și internaționale	9
C. Cooperarea internațională	14
IV. Răspunsuri la impactul economic mondial al pandemiei de COVID-19	16
V. Concluzii și recomandări	19
A. Participarea, consimțământul liber, prealabil și informat și accesul la informații	19
B. Mobilizarea resurselor interne și internaționale	19
C. Cooperarea internațională	20
D. Răspunsuri la impactul economic mondial al pandemiei de COVID-19.....	21

I. Activitățile Raportorului special

1. Prezentul raport este prezentat în conformitate cu Rezoluțiile 33/14 și 42/23 adoptate de Consiliul Drepturilor Omului.
2. În cadrul celei de a 45-a sesiuni a Consiliului Drepturilor Omului, Raportorul special privind dreptul la dezvoltare, Saad Alfaragi, va prezenta Consiliului un raport tematic (A/HRC/45/15), în care va examina practicile în materie de finanțare a dezvoltării la nivel național din perspectiva dreptului la dezvoltare. Va evidenția bunele practici și va examina provocările în ceea ce privește asigurarea participării semnificative a titularilor de drepturi. Raportul se va încheia cu recomandări privind integrarea dreptului la dezvoltare în domeniile mobilizării resurselor, politicilor fiscale, participării și accesului la informații și date. Raportul va conține, de asemenea, un rezumat al activităților Raportorului special în perioada septembrie 2019–iulie 2020.

II. Informații generale privind finanțarea dezvoltării și dreptul la dezvoltare

A. Introducere

3. Raportorul special privind dreptul la dezvoltare este mandatat să examineze convergența finanțării dezvoltării cu dreptul la dezvoltare, în conformitate cu rezoluțiile 33/14 și 42/23 adoptate de Consiliul Drepturilor Omului. La punctul 2 din Agenda de acțiune de la Addis Abeba a celei de a treia Conferințe internaționale privind finanțarea dezvoltării, statele s-au angajat să îndeplinească o triplă sarcină: să își urmeze angajamentele și să evalueze progresele înregistrate în punerea în aplicare a Consensului de la Monterrey și a Declarației de la Doha; să consolideze în continuare cadrul de finanțare a dezvoltării durabile și mijloacele de punere în aplicare a agendei universale de dezvoltare post-2015; și să revigoreze și să consolideze procesul de monitorizare a finanțării dezvoltării, pentru a se asigura că măsurile la care s-au angajat au fost aplicate și revizuite în mod corespunzător, inclusiv, oportun și transparent.
4. În conformitate cu articolul 3 din Declarația privind dreptul la dezvoltare, statele au responsabilitatea principală pentru crearea condițiilor naționale și internaționale favorabile realizării dreptului la dezvoltare și datorită de a coopera între ele la asigurarea dezvoltării și eliminarea obstacolelor din calea dezvoltării. În temeiul aceluiași articol, statele sunt obligate să își realizeze drepturile și să își îndeplinească îndatoririle astfel încât să promoveze o nouă ordine economică internațională bazată pe egalitate suverană, interdependență, interes comun și cooperare între toate statele, precum și să încurajeze respectarea și realizarea drepturilor omului. În prezentul raport, Raportorul special va analiza finanțarea dezvoltării într-un sens larg, ca noțiune ce acoperă numeroase fluxuri financiare publice și private, interne și internaționale, inclusiv venituri fiscale interne, ajutor public pentru dezvoltare, transferuri de fonduri, investiții străine directe și datoria externă. Va analiza, de asemenea, unele aspecte ale proceselor de finanțare a dezvoltării, astfel cum au fost stabilite prin Agenda de acțiune de la Addis Abeba, din perspectiva principiilor dreptului la dezvoltare sus-menționate.
5. Raportorul special observă că aspectele legate de datoria externă fac parte integrantă din finanțarea dezvoltării. Totuși, în prezentul raport, Raportorul special va acorda o atenție limitată acestui domeniu deoarece, în această privință, se referă la activitatea expertului independent privind efectele datoriei externe și ale altor

obligații financiare internaționale conexe ale statelor asupra exercitării depline a tuturor drepturilor omului, în special a drepturilor economice, sociale și culturale.

6. Raportorul special își exprimă profunda îngrijorare cu privire la efectele globale ale pandemiei de coronavirus (COVID-19) și a invitat statele să nu lase pe nimeni în urmă în răspunsurile lor la criză. Raportorul special recunoaște, de asemenea, impactul profund pe care pandemia îl va avea asupra finanțării dezvoltării și va examina, în prezentul raport, unele dintre aceste efecte din perspectiva dreptului la dezvoltare.

7. În prezentul raport, Raportorul special extinde orientările privind punerea în practică a dreptului la dezvoltare, pe care le-a prezentat Consiliului Drepturilor Omului în septembrie 2019, precum și recomandările cuprinse în acesta (a se vedea [A/HRC/42/38](#)).

8. În orientări, se pune accent în special pe centralitatea participării semnificative a titularilor de drepturi la dezvoltarea economică, socială, culturală și politică. Asigurarea unei participări semnificative înseamnă mai mult decât consultarea persoanelor și a comunităților. Aceasta include plasarea lor în centrul procesului decizional care le afectează propria dezvoltare, inclusiv luarea deciziilor privind finanțarea dezvoltării. Într-adevăr, în orientări, Raportorul special conceptualizează dezvoltarea ca proces holistic ce necesită contribuția și implicarea diverselor părți interesate, inclusiv a statelor, a organizațiilor internaționale, a societății civile, a membrilor mediului academic și a sectorului privat, pentru a obține rezultate durabile. Procesele consultative participative care sunt deschise tuturor segmentelor societății trebuie să fie avute în vedere, prevăzute în buget și puse în aplicare la fiecare pas.

9. În orientări se precizează clar că, din perspectiva dreptului la dezvoltare, finanțarea dezvoltării înseamnă finanțarea priorităților de dezvoltare identificate de persoane și comunități deoarece acestea trebuie să impulsioneze procesele pentru propria dezvoltare. În secțiunea următoare, Raportorul special descrie modul în care standardele internaționale relevante includ deja această abordare.

10. Pentru a colecta informații cu privire la măsura în care titularii de drepturi au fost plasați în centrul procesului decizional privind finanțarea dezvoltării, Raportorul special a emis o cerere de propuneri din partea statelor membre, a instituțiilor de finanțare a dezvoltării, a organizațiilor neguvernamentale, a grupurilor de reflecție și a cadrelor universitare. A solicitat informații despre practicile și provocările în materie de finanțare a dezvoltării în domeniile participării și accesului la informații, mobilizării resurselor și chestiunilor de cooperare internațională.

11. Raportorul special este recunoscător tuturor țărilor și altor părți interesate care au contribuit la elaborarea prezentului raport.¹ Întrucât restricțiile de călătorie impuse din cauza pandemiei l-au împiedicat pe Raportorul special să organizeze consultări în persoană, acesta a organizat numeroase consultări online cu părțile interesate.² Deși recunoaște că pandemia de COVID-19 care a cuprins întreaga lume în 2020 a obligat multe țări să își reorienteze resursele, regretă că nu a primit un număr mai mare de observații, ceea ce i-ar fi permis să ofere mai multe exemple de bune practici pe care țările le-ar putea adapta și utiliza în circumstanțele lor specifice.

¹ Prezentările vor fi disponibile la adresa <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Development/SRDevelopment/Pages/SRDevelopmentIndex.aspx>.

² Prezentul raport se bazează pe informațiile disponibile în perioada martie–iulie 2020.

B. Contextul de politici internațional referitor la finanțarea dezvoltării și dreptul la dezvoltare

12. Contextul de politici internațional aplicabil convergenței dreptului la dezvoltare și finanțării dezvoltării include Declarația privind dreptul la dezvoltare, Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și Agenda de acțiune de la Addis Abeba (a se vedea [A/HRC/36/49](#)).

13. În temeiul Declarației privind dreptul la dezvoltare, în virtutea dreptului la dezvoltare, orice persoană și toate popoarele au dreptul să participe și să contribuie la dezvoltarea economică, socială, culturală și politică, precum și să beneficieze de aceasta (art. 1). Declarația conține principii care ar trebui să ghideze deciziile de politici privind finanțarea dezvoltării. De exemplu, se afirmă că comunitățile ar trebui să aibă suveranitate deplină asupra bogăției și resurselor lor naturale (art. 1) și că beneficiile dezvoltării ar trebui să fie distribuite în mod echitabil (art. 2). Statele sunt îndemnate să ia toate măsurile necesare pentru realizarea dreptului la dezvoltare și să asigure egalitatea șanselor tuturor (art. 8). În plus, la nivel internațional, statele au datoria de a coopera între ele, atât pentru a promova dezvoltarea mai rapidă a țărilor în curs de dezvoltare, cât și pentru a elimina obstacolele din calea dezvoltării globale [art. 3 (3) și 4 (2)].

14. În Agenda 2030, care a fost adoptată de statele membre ale Organizației Națiunilor Unite în 2015, se face o legătură tangibilă între dreptul la dezvoltare și sustenabilitate. Pe parcursul întregului text al Agendei 2030, se reafirmă principiile-cheie enunțate în Declarația privind dreptul la dezvoltare.³ Agenda 2030 reflectă recunoașterea necesității de a construi societăți pașnice, juste și favorabile incluziunii, bazate pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a dreptului la dezvoltare, pe preeminența dreptului și pe buna guvernare la toate nivelurile, precum și pe instituții transparente, eficiente și responsabile.

15. Agenda de acțiune de la Addis Abeba, avizată de Adunarea Generală în Rezoluția [69/313](#), este legată indisolubil de Agenda 2030 deoarece oferă un cadru global pentru finanțarea dezvoltării durabile, inclusiv a obiectivelor de dezvoltare durabilă. În mod similar Agendei 2030, Agenda de acțiune de la Addis Abeba conține trimiteri la drepturile omului și libertățile fundamentale, buna guvernare, preeminența dreptului și accesul la justiție ca parte integrantă a angajamentului general de a promova societăți pașnice și incluzive. Astfel, elementele fundamentale ale dreptului la dezvoltare stau la baza cadrului internațional al finanțării dezvoltării.

16. Aceste standarde internaționale demonstrează angajamentele prealabile ale statelor față de o abordare bazată pe drepturi a dezvoltării durabile și a finanțării dezvoltării. În secțiunile următoare, Raportorul special analizează exemple specifice de punere în aplicare a dreptului la dezvoltare în domeniul finanțării dezvoltării, ca dovadă a modului în care statele au pus în practică aceste angajamente și sectoarele în care sunt necesare eforturi suplimentare.

³ Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR), „Statement marking 33rd anniversary of UN Declaration on Right to Development”, 4 decembrie 2019.

III. Practici în materie de finanțare a dezvoltării la nivel internațional și regional

A. Participarea, consimțământul liber, prealabil și informat și accesul la informații

17. În ultimele trei decenii, băncile multilaterale de dezvoltare și instituțiile multilaterale de finanțare a dezvoltării au creat o serie de garanții sociale și de mediu care oferă, printre altele, consultări cu populațiile afectate, obligații de a solicita consimțământul liber, prealabil și informat al comunităților și popoarelor, precum și acces la informații. Aceste cadre normative stabilesc un set de criterii de referință din ce în ce mai standardizate pe care majoritatea finanțatorilor din sectorul oficial le respectă în operațiunile lor, inclusiv un set de standarde pentru obligația de diligență, evaluări ale impactului social și de mediu și consultarea semnificativă cu populațiile afectate. Totodată, multe instituții oficiale de finanțare a dezvoltării au instituit, de asemenea, mecanisme instituționale de reclamații, cunoscute și sub denumirea de mecanisme independente de aplicare a principiului răspunderii, pentru a oferi persoanelor și comunităților platforme pentru a solicita despăgubiri în cazul încălcării acestor standarde, inclusiv al lipsei consultării și a accesului la informații.

18. Într-o prezentare adresată Raportorului special, un grup de cadre universitare afirmă că un exemplu de bună practică de integrare a principiului consimțământului liber, prealabil și informat este demonstrat în standardele de performanță ale Corporației Financiare Internaționale (IFC) din cadrul Grupului Băncii Mondiale.⁴ Deși integrarea principiului este standardizată în cadrul acordurilor de împrumut și al proiectelor de dezvoltare ale IFC, aceasta nu asigură întotdeauna sau neapărat incluziunea durabilă. Sunt prezentate trei motive principale. În primul rând, standardele de performanță sunt introduse doar în mod instrumental în acordurile de împrumut. În conformitate cu standardele, finanțatorii pot amenința punerea în aplicare a proiectului, de exemplu, prin neîndeplinirea obligațiilor de plată a împrumutului sau prin renunțarea la clauza care necesită consultarea comunităților afectate. În al doilea rând, în cazurile în care resursele financiare ale IFC sunt plătite la nivel național prin intermediul altor platforme, ca de exemplu parteneriate multi-partite sau parteneriate public-privat, standardele IFC sunt adesea subminate sau neglijate de cadrele naționale, subnaționale sau locale de responsabilizare la nivel de proiect. În prezent, nu există un cadru armonizat pentru a se asigura că aceste investiții private respectă standardele comune de protecție socială și de mediu, inclusiv cele cuprinse în instrumentele juridice internaționale și standardele fără caracter obligatoriu, precum Principiile directe privind afacerile și drepturile omului adoptate de Organizația Națiunilor Unite, Ghidul pentru Întreprinderi Multinaționale adoptat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și Principiile pentru investiții responsabile. Utilizarea pe scară largă a intermediarilor financiari în ceea ce privește decontarea finanțării private a dezvoltării îndepărtează, de asemenea, finanțatorii oficiali de beneficiarii vizați ai proiectelor de dezvoltare, ceea ce îngreunează asigurarea respectării politicilor și standardelor de salvagardare de-a lungul întregului lanț de finanțare. În al treilea rând, există o mai mare opacitate în privința proiectelor din sectorul privat în curs de dezvoltare în comparație cu cele întreprinse de sectorul public prin intermediul unui grant public sau împrumut public.

19. Organizațiile societății civile care monitorizează practicile Băncii Europene de Investiții, o instituție majoră de finanțare a dezvoltării care își desfășoară activitatea în toate țările în curs de dezvoltare, afirmă că există decalaje între dispozițiile

⁴ Comunicare prezentată Raportorului special de New Frontiers in International Development Finance, martie 2020.

standardelor Băncii privind implicarea semnificativă a părților interesate și participarea publică și practicile de pe teren.⁵ De exemplu, chiar dacă proiectele de dezvoltare sunt prevăzute cu un cadru juridic care impune participarea publicului în cadrul unei evaluări a impactului asupra mediului, acest lucru nu se concretizează întotdeauna în implicarea semnificativă a comunităților la fața locului, din cauza lipsei unei monitorizări coerente. În plus, chiar și atunci când un sprijin larg din partea comunității este un obiectiv declarat într-un document de proiect, acesta nu asigură întotdeauna respectarea drepturilor omului. Sprijinul comunitar nu este, în mod intrinsec, un obiectiv corespunzător dacă nu include o clauză privind protecția drepturilor omului. În plus, propunerea Băncii de a integra un drept la angajament liber, prealabil și informat este diferită de dreptul la consimțământ liber, prealabil și informat. Ca atare, comunitățile afectate se pot afla în posibilitatea de a colabora cu factorii de decizie politici și cu planificatorii, dar totodată în imposibilitatea de a refuza proiectul sau de a se opune acestuia. Astfel de diferențe înseamnă că, chiar și în condițiile în care există principii și proceduri de participare publică, opoziția față de un proiect de dezvoltare, chiar și atunci când este bine justificată, se poate dovedi imposibilă.

20. Principalele provocări în domeniul participării, al accesului la informații și al consimțământului liber, prealabil și informat includ, de exemplu, un model de dezvoltare de sus în jos, o lipsă de informații cu privire la actorul specific (actorii specifici) care finanțează proiecte și absența unui mecanism universal și standardizat de depunere a plângerilor și aplicare a principiului răspunderii în rândul finanțatorilor de proiecte internaționali, naționali și locali.⁶ În plus, lipsa monitorizării cu privire la punerea în aplicare efectivă a principiilor și dispozițiilor menționate pe teren duce la chestiunea dacă politicile instituțiilor de finanțare a dezvoltării sunt într-adevăr puse în aplicare și problema dacă populațiile vulnerabile sunt implicate. Problema represaliilor și riscul de represalii sunt, de asemenea, provocări-cheie, deoarece comunitățile afectate nu dispun întotdeauna de un spațiu sigur în care să își exprime nemulțumirile. În materie de răspundere, nu toate instituțiile de finanțare a dezvoltării dispun de mecanisme de soluționare a litigiilor care să împiedice o uniformizare la nivel inferior, în sensul că cei care au principii și dispoziții mai puțin stricte sunt mai căutați de intermediari financiari, precum societăți comerciale private, investitori care participă la proiecte de impact și bănci private.

21. În ceea ce privește participarea semnificativă și accesul la informații în cadrul conferințelor interguvernamentale, negocierile și discuțiile privind finanțarea procesului de dezvoltare de către Organizația Națiunilor Unite, organizațiile societății civile semnalează diverse constrângeri și provocări.⁷ În finanțarea informală și formală a dialogurilor, discuțiilor și conferințelor privind dezvoltarea, există adesea o participare inegală în rândul organizațiilor naționale, regionale și internaționale, cu o prezență disproporționată a organizațiilor internaționale ale societății civile și ale celor provenite din țări dezvoltate. Barierele lingvistice pentru organizațiile societății civile care nu folosesc limba engleză fac deosebit de dificilă implicarea în dialogurile și negocierile informale pentru care nu se furnizează întotdeauna servicii de traducere. Există lacune în ceea ce privește analiza, promovarea și sensibilizarea părților interesate de la nivel regional, în special în America Latină, ceea ce îngreunează implicarea semnificativă.

22. În plus, conținutul material al procesului de finanțare a dezvoltării de către Organizația Națiunilor Unite este extrem de tehnic, ceea ce permite în primul rând

⁵ Comunicare prezentată Raportului special de Counter Balance, cu data de 31 mai 2020.

⁶ Accountability Counsel, consultare cu Raportorul special la 8 mai 2020.

⁷ Equidad, consultare cu Raportorul special la 27 mai 2020; Rețeaua latino-americană pentru justiție economică și socială, consultare cu Raportorul special la 29 mai 2020; și Rețeaua europeană de creanțe și dezvoltare, consultare cu Raportorul special la 2 iunie 2020.

participarea substanțială a experților tehnici în materie de datorii macroeconomice și politici financiare, mai degrabă decât a activiștilor comunitari și a liderilor mișcărilor sociale. Organizațiile locale și autonome din țările în curs de dezvoltare și-au exprimat sentimentul de excludere de la procesul substanțial al discuțiilor privind finanțarea dezvoltării.⁸ Pentru astfel de organizații, transmiterea modului în care problemele sistemice de politici economice și financiare (precum datoria suverană, fluxurile financiare ilicite și finanțele private) influențează viața reală a oamenilor la nivel local, reprezintă uneori o provocare.

23. În plus, reprezentarea organizațiilor societății civile din toate regiunile și nivelul lor de expertiză tehnică sunt adesea dezechilibrate. Acest lucru duce la o legătură slăbită între fondul discuțiilor privind finanțarea dezvoltării dedicate politicilor macroeconomice și realităților localizate în țările în curs de dezvoltare. Discursul privind modul în care politicile macroeconomice și financiare reprezintă un factor determinant structural al inegalităților intersectoriale și al inegalităților de gen este, de asemenea, considerat necorespunzător.⁹ Acest lucru este adesea înrădăcinat în echilibrul geopolitic al puterilor în cadrul Adunării Generale și în lipsa implicării la nivel comunitar în deciziile și pozițiile statelor membre în cadrul Adunării Generale.

24. Organizațiile societății civile implicate în procesul de finanțare a dezvoltării își exprimă îngrijorarea, de asemenea, cu privire la insuficienta integrare a egalității de gen, în special în ceea ce privește alocarea resurselor financiare. Deși Grupul de lucru al femeilor privind finanțarea dezvoltării contribuie cu un conținut substanțial la procesul de finanțare a dezvoltării și la dezbaterile din cadrul ONU, organizațiile pentru drepturile femeilor nu beneficiază de finanțare corespunzătoare pentru activitatea lor.

B. Mobilizarea resurselor interne și internaționale

25. În cadrul Obiectivului 17 din Obiectivele de dezvoltare durabilă, statele s-au angajat să consolideze mijloacele de punere în aplicare și de revitalizare a parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă, care include consolidarea coordonării și coerenței politicilor și respectarea spațiului de politici al fiecărei țări și a autorității fiecărei țări în a stabili și implementa politici de eradicare a sărăciei și de dezvoltare durabilă (obiectivele 17.13, 17.14 și 17.15). Mobilizarea resurselor interne și internaționale cuprinde o serie de domenii de politici macroeconomice legate de fluxuri financiare ilicite și politici fiscale, asistență oficială pentru dezvoltare (AOD) sau politici de asistență și finanțare privată. Obiectivul comun al acestor domenii este de a genera finanțare pentru dezvoltare durabilă, care include cele 17 obiective ale Agendei 2030, precum eradicarea sărăciei și abordarea inegalităților în interiorul țărilor și între țări.

26. Comunitatea internațională a identificat fluxurile financiare ilicite ca fiind o problemă sistemică persistentă în economia mondială, care determină ieșirea unor sume masive de resurse financiare din țările în curs de dezvoltare, având ca efect limitarea capacității acestora de a mobiliza resurse interne pentru dezvoltare durabilă. Fluxurile financiare ilicite includ fraudă și evaziunea fiscală practicate de corporațiile transnaționale, spălarea banilor și transferul de fonduri din mită, corupție și activități infracționale. Sintagma „fluxuri financiare ilicite” nu are o definiție unică, universal acceptată. Până în prezent, Organizația Națiunilor Unite nu a definit în mod expres termenul (A/HRC/36/52, paragraful 5). Într-un raport, Comitetul consultativ al Consiliului Drepturilor Omului afirmă că orice definiție utilă a fluxurilor financiare

⁸ Rețeaua Latino-Americană pentru Justiție Economică și Socială, consultare cu Raportorul special la 29 mai 2020.

⁹ Equidad, consultare cu Raportorul special la 27 mai 2020.

ilicite ar necesita o interpretare mai largă, pe două niveluri, a cuvântului „ilicit”. În primul rând, „ilicit” se referă la fonduri care sunt obținute, transferate sau folosite ilegal și includ toate ieșirile financiare private neînregistrate care determină acumularea de active străine de către rezidenți, cu încălcarea cadrelor legale naționale sau internaționale relevante (*ibidem*, paragraful 7). Fluxurile financiare ilicite reprezintă obstacole semnificative în calea mobilizării resurselor interne pentru finanțarea dezvoltării durabile, precum și în calea exercitării drepturilor omului, inclusiv a dreptului la dezvoltare.

27. Grupul operativ interinstituțional privind finanțarea dezvoltării raportează că, începând cu 2015, s-au înregistrat îmbunătățiri în politicile fiscale și cooperarea internațională în anumite domenii semnificative.¹⁰ Cu toate acestea, la 5 ani de la punerea în aplicare a Agendei 2030, nu s-au integrat pe deplin reforme pozitive nici la nivel național, nici la nivel internațional. Progresul lent și constant în ceea ce privește mobilizarea resurselor publice interne este insuficient pentru a corespunde dimensiunii și ambiției Agendei 2030. Doar aproximativ 40 % dintre țările în curs de dezvoltare au crescut în mod clar raportul dintre venituri fiscale și produsul intern brut (PIB) în perioada 2015–2018. Voința politică de reformă și asistență pentru consolidarea capacităților sunt necorespunzătoare, iar dezvoltarea durabilă nu este încă o prioritate universală în ceea ce privește alocarea cheltuielilor și procesele bugetare. Printre acțiunile naționale eficace pentru combaterea fluxurilor financiare ilicite legate de fiscalitate și corupție sau de alt tip în toate țările se numără: o mai mare capacitate de prevenire și investigare a tuturor tipurilor de tranzacții suspecte; o coordonare trans-instituțională mai eficace în ceea ce privește asigurarea respectării legislației la nivel național; și aplicarea mai perseverentă a angajamentelor naționale asumate în temeiul Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției.

28. La nivel mondial, reformele politicilor și eforturile de combatere a fluxurilor financiare ilicite necesită cooperare internațională în toate aspectele acestor fluxuri. Printre acțiunile deosebit de importante se numără schimbul spontan de informații și asistența juridică reciprocă. La sfârșitul anului 2019, peste trei sferturi dintre membrii Cadrului incluziv privind erodarea bazei de impozitare și transferul profiturilor au introdus o cerință de raportare pentru fiecare țară în parte. Prin urmare, în mod substanțial, fiecare întreprindere multinațională cu venituri consolidate ale grupului de peste 750 de milioane de euro este în curs de întocmire de rapoarte privind fiecare țară în parte pentru jurisdicția de origine. Cu toate acestea, jurisdicțiile gazdă pot avea acces la rapoarte non-locale privind fiecare țară în parte, convenind asupra unui alt instrument internațional și având o concordanță bilaterală. La sfârșitul lunii noiembrie 2019, existau peste 2 000 de relații bilaterale de schimb de informații pentru raportare privind fiecare țară în parte; dintre acestea, 933 au implicat țări cu venituri medii, în creștere de la 745 în 2018 și 477 în 2017. În prezent, niciuna dintre țările cel mai puțin dezvoltate nu primește rapoarte privind fiecare țară în parte prin intermediul schimbului de informații.¹¹

29. Potrivit Fondului Monetar Internațional (FMI), fluxurile financiare ilicite au ca efect periclitarea stabilității economice și financiare la nivel național și mondial.¹² De exemplu, acestea pot să epuizeze rezervele valutare, să afecteze prețurile activelor, să scadă veniturile fiscale și să reducă veniturile publice. Acestea deturneză resurse de la cheltuielile publice și pot reduce capitalul disponibil pentru investiții private. Fluxurile destabilizatoare pot avea un impact negativ asupra economiei în general, cu potențiale efecte de propagare în alte economii deoarece acestea sunt adesea

¹⁰ *Financing for Sustainable Development Report 2020* (publicație a Organizației Națiunilor Unite, nr. de vânzare E.20.I.4).

¹¹ *Ibidem*.

¹² Fondul Monetar Internațional, „The IMF and the fight against illicit financial flows”, 12 martie 2020.

transfrontaliere. În ultimele două decenii, FMI a contribuit la elaborarea politicilor interne și internaționale pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului. De peste 50 de ani, FMI a oferit asistență tehnică pentru a promova respectarea și aplicarea normelor fiscale, colaborând cu mai multe țări la consolidarea cadrelor juridice și a mijloacelor administrative. FMI este foarte implicat în asistența tehnică pentru a ajuta țările membre să se apere împotriva erodării bazei de impozitare și a transferului profiturilor și oferă asistență tehnică pentru a ajuta țările să înțeleagă mai bine dimensiunea fluxurilor.

30. În raportul său din 2015, Grupul la nivel înalt privind fluxurile financiare ilicite din Africa a subliniat că ieșirile financiare ilicite de pe continentul african au crescut de la aproximativ 20 de miliarde de dolari (americani) în 2001 la 60 de miliarde de dolari în 2010.¹³ Aceste sume au subminat mobilizarea regională a resurselor interne africane în ultimii ani, timp în care fluxurile de ajutoare către țările africane au stagnat ori au scăzut. Acestea au un impact potențial asupra realizării drepturilor fiecărui bărbat, fiecărei femei și fiecărui copil de pe continentul african. Potrivit Băncii Mondiale, fluxurile financiare ilicite, împreună cu activitățile subiacente, denaturează concurența economică și politică, subminează instituțiile guvernamentale, generează conflicte și violență și subminează integritatea sistemelor juridice și financiare.¹⁴ Comisia Economică pentru Africa a constatat că volumul fluxurilor financiare ilicite care părăsesc regiunea africană a fost mai mare decât cel primit de AOD.¹⁵

31. Impozitarea economiei digitale a devenit o problemă centrală în mobilizarea resurselor interne în contextul creșterii comerțului electronic și a modelelor de afaceri digitale.¹⁶ Arena comerțului electronic are adesea efectul de a perturba sistemele fiscale naționale prin provocările reprezentate atât de impozitarea indirectă, cât și de cea directă. În ceea ce privește impozitarea profiturilor societăților multinaționale, digitalizarea modifică cerințele privind impozitarea bazată pe țara de reședință și impozitarea bazată pe țara de origine deoarece în prezent este mai ușoară funcționarea pe o piață fără declanșarea aplicării normelor privind rezidența fiscală. În normele fiscale tradiționale, impozitarea în țara de origine se bazează, de obicei, pe prezența fizică în jurisdicție. Odată ce s-a stabilit dreptul de a impozita întreprinderea multinațională, profiturile acesteia sunt repartizate între jurisdicții pe baza principiului deplinei concurențe (și anume, folosirea prețurilor pieței pentru a evalua tranzacțiile interne ale grupului). Este posibil ca aceste prețuri de piață să nu reflecte corespunzător crearea de valoare în întreprinderile puternic digitalizate, în care activele necorporale și fără preț stabilit reprezintă o parte importantă a creării de valoare, precum, de exemplu, interacțiunile cu utilizatorii digitali care creează valoare economică pentru întreprinderi. Astfel, s-a pus problema pragului corespunzător al angajamentului economic care justifică dreptul la impozitarea veniturilor societăților într-o jurisdicție și problema celor mai potrivite metode de alocare a profitului.

32. Fluxurile financiare ilicite au efecte asupra dreptului la dezvoltare prin modul în care principalele țări își încalcă obligațiile extraterritoriale facilitând și permițând în continuare fraudă și evaziunea fiscală.¹⁷ Prin urmare, combaterea fraudei și evaziunii fiscale nu reprezintă doar decizii politice, ci mai degrabă obligații în materie

¹³ Uniunea Africană și Comisia Economică pentru Africa, „Fluxuri financiare ilicite: raportul Grupului la nivel înalt privind fluxurile financiare ilicite din Africa”.

¹⁴ Banca Mondială, „The World Bank Group’s response to illicit financial flows: a stocktaking”, martie 2016. Disponibil la adresa <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/502341468179035132/the-world-bank-group-s-response-to-illicit-financial-flows-a-stocktaking>.

¹⁵ Comisia Economică pentru Africa, consultare cu Raportorul special la 5 iunie 2020.

¹⁶ *Raport privind finanțarea dezvoltării durabile 2020*.

¹⁷ Center for Economic and Social Rights, consultare cu Raportorul special la 29 mai 2020.

de drepturile omului. O organizație a societății civile, de exemplu, și-a exprimat îngrijorarea cu privire la practicile unor țări de creare a unor jurisdicții financiare secrete, ceea ce ar putea încălca obligațiile extrateritoriale de a proteja drepturile omului în străinătate.¹⁸

33. În ceea ce privește mobilizarea resurselor internaționale, AOD sau ajutorul internațional pentru dezvoltare este definit ca transferul de finanțare oficială pentru promovarea dezvoltării și bunăstării țărilor în curs de dezvoltare.¹⁹ Accesul la resurse concesionale de calitate și eficacitatea parteneriatelor pentru dezvoltare joacă un rol-cheie în realizarea dreptului la dezvoltare, precum și a obiectivelor de dezvoltare durabilă, prin principiile finanțării dezvoltării. În acest sens, AOD este esențială pentru finanțarea dezvoltării, iar îndeplinirea angajamentului asumat în urmă cu peste 4 decenii de a atinge obiectivul de alocare a 0,7 % din venitul național brut (VNB) pentru AOD rămâne piatra de temelie a succesului. AOD a scăzut de la 153 miliarde de dolari în 2017 la 149,3 miliarde de dolari în 2018, în scădere cu 2,7 %.²⁰ AOD pentru țările africane, în special, a scăzut cu 4 %. Ca proporție din VNB, AOD la nivelul tuturor donatorilor de ajutor are o medie de aproximativ 0,31 %, cu mult sub obiectivul Organizației Națiunilor Unite de 0,7 %.²¹ În plus, întârzie progresul în realizarea principiilor eficacității dezvoltării, precum implicarea la nivel național, parteneriatele favorabile incluziunii, transparența și răspunderea reciprocă.²²

34. Grupul Băncii Mondiale a dezvoltat o abordare la nivelul întregii instituții, cunoscută ca „Maximising Finance for Development” (maximizarea finanțării dezvoltării), cu scopul de a mobiliza sistematic toate sursele de finanțare, expertiza și soluțiile necesare pentru a sprijini creșterea durabilă a țărilor în curs de dezvoltare. Potrivit Băncii Mondiale, prin adoptarea Obiectivelor de dezvoltare durabilă, nevoile de resurse ale țărilor depășesc bugetele proprii și finanțarea disponibilă din partea donatorilor.²³ Finanțarea obiectivelor va necesita găsirea de soluții din toate sursele posibile de finanțare, inovare și expertiză și, în special, sectorul privat. Capitalul considerabil, care ar putea juca un rol mai important, se găsește în sectorul privat al țărilor mai bogate. În martie 2017, miniștrii de finanțe ai țărilor din Grupul celor 20 au aprobat un set de principii care oferă Grupului Băncii Mondiale și altor bănci multilaterale de dezvoltare un cadru pentru creșterea investițiilor private în vederea sprijinirii obiectivelor de dezvoltare ale țărilor.²⁴ Grupul Băncii Mondiale a elaborat aceste principii pentru a genera instrumente de ajutor la abordarea riscurilor pentru investitori. O astfel de atenuare a riscurilor permite țărilor să atragă și să gestioneze soluții private și să își extindă gama de opțiuni pentru eforturile de finanțare pentru un mod durabil de dezvoltare a economiilor, reducere a sărăciei și extindere a oportunităților.

35. În cadrul Băncii Africane de Dezvoltare (AfDB), mobilizarea resurselor vine direct de la guvernele sale membre din regiunea africană.²⁵ AfDB este autorizată să primească bani din contribuții private numai sub formă de subvenții. Împrumuturile bancare, garanțiile, consorțiile bancare și alte instrumente oferă o structură solidă de guvernare care asigură eficiența și eficacitatea. Prin memorandumuri de înțelegere,

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), „What is ODA?”, aprilie 2020.

²⁰ OCDE, „Development aid drops in 2018, especially to neediest countries”, 10 aprilie 2019.

²¹ *Ibidem*.

²² Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale, consultare cu Raportorul special la 14 mai 2020.

²³ Grupul Băncii Mondiale, „Maximizing Finance for Development (MFD)”. Disponibil la adresa www.worldbank.org/en/about/partners/maximizing-finance-for-development.

²⁴ G20 (Grupul celor 20), „Note on Resilience Principles in G20 Economies”, 18 martie 2017. Disponibil la adresa <https://www.newsd.admin.ch/newsd/message/attachments/47572.pdf>.

²⁵ Banca Africană de Dezvoltare, consultare cu Raportorul special la 12 iunie 2020.

AfDB mobilizează resurse financiare cu actori precum Banca Islamică de Dezvoltare. AfDB acordă o atenție deosebită celor mai săraci, de exemplu, prin finanțarea și aplicarea pragurilor de protecție socială în perioade de criză.

36. Într-o prezentare adresată Raportului special, un consorțiu de cadre universitare subliniază că trecerea la finanțarea privată a dezvoltării durabile fără cadre de reglementare și de guvernare corespunzătoare riscă să submineze angajamentele internaționale din cadrul acordurilor internaționale, inclusiv Agenda 2030, Cadrul de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre 2015-2030, Agenda de acțiune de la Addis Abeba și Declarația de la Paris privind eficacitatea ajutorului pentru dezvoltare din 2005.²⁶ Dovezile din sectoarele sănătății și agriculturii, în special, sugerează că actorii din sectorul privat din cadrul platformelor de finanțare pot adesea să deturneze finanțarea de la prioritățile naționale sau interguvernamentale și către interesele donatorilor și ale sectorului privat. Implicarea intereselor comerciale poate cauza conflicte între urmărirea intereselor private și realizarea obiectivelor publice ale finanțării internaționale a dezvoltării.

37. În plus, o mai mare dependență de intermediarii financiari are un efect destabilizator, întrucât băncile comerciale nu sunt pe deplin conștiente că pot să cauzeze ori să contribuie la efectele negative asupra drepturilor omului, inclusiv asupra dreptului la dezvoltare. În acest sens, punerea în aplicare a Principiilor directe privind afacerile și drepturile omului are un potențial semnificativ de a asigura furnizarea de soluționări eficiente în cazul unor efecte negative asupra drepturilor omului în activitățile și tranzacțiile băncilor comerciale, ale instituțiilor financiare internaționale și ale instituțiilor de finanțare a dezvoltării, în special în absența unor garanții sociale și de mediu.

38. Parteneriatele public-privat constau într-un contract între un guvern și o societate comercială privată în temeiul căruia societatea respectivă finanțează, construiește și exploatează un anumit element al unui serviciu public și este remunerată fie din taxe plătite de utilizatori, fie prin plăți efectuate de autoritatea publică. Parteneriatele public-privat sunt promovate la nivel mondial de către instituții și guverne mondiale, printre altele. Băncile de dezvoltare, guvernele naționale și agențiile donatoare oferă finanțare publică subvenționată în special pentru parteneriate public-privat. Organizațiile societății civile și o federație sindicală internațională au prezentat observații potrivit cărora, în experiența lor din ultimii 15 ani, parteneriatele public-privat au reprezentat un mod costisitor și ineficient de finanțare a infrastructurii și au deviat cheltuielile publice de la alte servicii publice.²⁷ Acestea au ascuns împrumuturile publice, oferind în același timp profituri garantate de stat întreprinderilor private. Un aspect pozitiv este acela că au existat dovezi că s-au depus eforturi prin parteneriate public-privat pentru a include titularii de drepturi individuale și comunitare în etapele de planificare și de pre-executare a proiectelor, inclusiv prin furnizarea de informații titularilor de drepturi.²⁸

39. O provocare majoră pentru politicile din domeniul finanțelor publice din ultimele decenii, evidențiată de diverse organizații ale societății civile, este reprezentată de politicile de consolidare fiscală care au ca efect stimularea austerității economice.²⁹ Astfel de cerințe de politică economică sau consiliere efectuată de

²⁶ Comunicare prezentată Raportului special de New Frontiers in International Development Finance, martie 2020.

²⁷ Rețeaua europeană de creanțe și dezvoltare, consultare cu Raportul special la 2 iunie 2020; David Hall, „Why public-private partnerships don't work: the many advantages of the public alternative”, raport comandat de Public Services International, februarie 2015.

²⁸ Comunicare prezentată Raportului special de New Frontiers in International Development Finance, martie 2020.

²⁹ Gestos, consultare cu Raportul special la 21 mai 2020; Rețeaua latino-americană pentru justiție economică și socială, consultare cu Raportul special la 29 mai 2020; Center for Economic and

instituțiile de finanțare a dezvoltării, precum și de guvernele donatoare, implică adesea eliminarea sau reducerea subvențiilor, inclusiv pentru combustibili, agricultură și produse alimentare; reducerea și plafonarea salariilor din sectorul public, în special a salariilor angajaților din sectorul educației, al sănătății și al altor sectoare publice, care reprezintă o mare parte din costurile salariale în țările în curs de dezvoltare; raționalizarea și vizarea mai mult a rețelelor de siguranță socială și a programelor de asigurare, a pensiilor, a ajutoarelor pentru locuință, a alocațiilor pentru copii și a pensiilor de invaliditate; și creșterea taxelor pe consum, precum taxele pe valoarea adăugată, pe produse de bază care sunt consumate în mod disproporționat de gospodăriile sărace.³⁰

40. Cercetările în curs aduc dovezi suplimentare privind suprimarea pe scară largă a costurilor salariale publice prin impunerea unor ținte de inflație și deficit scăzute și prin înghețarea sau reducerea costurilor salariale din sectorul public, cu consecințe asupra sănătății, serviciilor publice și acordării de îngrijiri.³¹ Supraîndatorarea în multe țări în curs de dezvoltare nu face decât să agraveze erodarea sistemelor și serviciilor publice prin reduceri prelungite ale cheltuielilor. Mai multe țări cu venituri mici cheltuiesc mai mult pe serviciul datoriei decât pe educație și sănătate în total.³² Costurile sociale abrupte ale contracției fiscale atrag după ele, de exemplu, un deficit al sistemelor de sănătate publică și de educație, reducerea accesului la servicii sociale esențiale, pierderea mijloacelor de subzistență în sectorul public, creșterea muncii neremunerate și reducerea timpului liber.³³ Reducerile bugetare efectuate de stat adesea reduc sau elimină programele și serviciile de care beneficiază în primul rând femeile, copiii, persoanele vârstnice și persoanele cu dizabilități sau boli fizice.

41. Trecerea la finanțare privată în finanțarea dezvoltării introduce noi forme de condiționalitate, prin moduri de guvernare atât publice, cât și private, care pot intra în conflict cu angajamentele existente ale statelor în temeiul dreptului internațional, inclusiv cu dreptul internațional al investițiilor, drepturile popoarelor indigene, dreptul internațional al drepturilor omului și normele de protecție internațională.³⁴ O componentă majoră a noului cadru de finanțare a dezvoltării este reorganizarea structurilor juridice și de reglementare pentru a crea medii interne propice investițiilor private. Totuși, aceste reforme de reglementare pot expune țările, din neatenție sau din alt motiv, unor obligații în temeiul dreptului internațional în materie de comerț și investiții. În acest context, practica AfDB nu impune condiții de ajustare structurală celor 54 de membri africani ai săi.³⁵ Investițiile băncii sunt bazate pe dialogul politic și sunt guvernate de cota de participare a fiecărui stat membru, acționari principali fiind Nigeria, Egipt, Maroc și Algeria.³⁶ În calitate de bancă regională finanțată în principal din contribuțiile acționarilor africani, AfDB este astfel capabilă să mobilizeze resurse financiare regionale în mod eficace.

Social Rights, consultare cu Raportorul special la 29 mai 2020; și Rețeaua europeană de creanțe și dezvoltare, consultare cu Raportorul special la 2 iunie 2020.

³⁰ Isabel Ortiz și alții, „The decade of adjustment: a review of austerity trends 2010–2020 in 187 countries”, Extension of Social Security, Documentul de lucru nr. 53 (Geneva, Organizația Internațională a Muncii, 2015).

³¹ ActionAid, *Who Cares for the Future: Finance Gender Responsive Public Services!* (Johannesburg, aprilie 2020).

³² *Ibidem.*

³³ Shahra Razavi, „Rising economic and gender inequality: intersecting spheres of injustice”, în *World Social Science Report 2016: Challenging Inequalities – Pathways to a Just World* (Paris, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, 2016).

³⁴ Comunicare prezentată Raportorului special de New Frontiers in International Development Finance, martie 2020.

³⁵ Banca Africană de Dezvoltare, consultare cu Raportorul special la 12 iunie 2020.

³⁶ *Ibidem.*

V. Cooperarea internațională

42. Cooperarea internațională se află în centrul atât al principiilor de finanțare a dezvoltării, cât și al dreptului la dezvoltare. În Agenda de acțiune de la Addis Abeba, se afirmă că parteneriatul global pentru dezvoltare durabilă este el însuși un instrument de consolidare a cooperării internaționale. Rolul dialogului și al conferințelor la nivel interguvernamental în procesul de finanțare a dezvoltării al Organizației Națiunilor Unite este de a crea un mediu economic internațional favorabil realizării unei realități a dezvoltării durabile, care nu lasă pe nimeni în urmă, înrădăcinat în sisteme comerciale, monetare și financiare mondiale sinergice, guvernanta economică globală consolidată și folosirea cunoștințelor și tehnologiilor de către toți oamenii.

43. Datoria de a coopera este esențială pentru Declarația privind dreptul la dezvoltare, așa cum se reflectă în articolele sale constitutive în care se enunță responsabilitățile statului, ca de exemplu dreptul și datoria statului de a formula politici naționale de dezvoltare corespunzătoare care vizează îmbunătățirea constantă a bunăstării întregii populații și a tuturor oamenilor [art. 2 (3)], responsabilitatea principală a statului pentru crearea condițiilor naționale și internaționale favorabile realizării dreptului la dezvoltare [art. 3 (1)] și datoria statelor de a coopera între ele în asigurarea dezvoltării și eliminarea obstacolelor din calea dezvoltării [art. 3 (3)]. Declarația se bazează pe Carta Organizației Națiunilor Unite, care îndeamnă la cooperare internațională pentru soluționarea problemelor internaționale legate de pace și securitate, drepturile omului și dezvoltare; Declarația universală a drepturilor omului, care preconizează o ordine socială și internațională în care toate drepturile și libertățile se pot realiza pe deplin pentru toată lumea; și Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, precum și alte instrumente internaționale.

44. În Agenda de acțiune de la Addis Abeba, băncile multilaterale de dezvoltare și instituțiile de finanțare a dezvoltării sunt îndemnate să își mobilizeze mai bine bilanțurile pentru a spori creditarea pentru dezvoltarea durabilă. În 2018, totalul împrumuturilor acordate de băncile multilaterale de dezvoltare a crescut cu 4,7 %, ajungând la 71,9 miliarde de dolari, în timp ce împrumuturile concesionale, în principal de la Asociația Internațională de Dezvoltare a Grupului Băncii Mondiale, au reprezentat aproximativ 18 % din total, principalii beneficiari fiind țările cel mai puțin dezvoltate, de 67 %.³⁷ În decembrie 2019, Asociația Internațională pentru Dezvoltare a fost alimentată cu succes cu 82 miliarde de dolari pentru anii fiscali 2021–2023, iar acționarii AfDB au aprobat o majorare de capital de 115 miliarde de dolari, cea mai mare de la înființarea sa în 1964.³⁸ Fondul de Dezvoltare Africană, fondul concesionar al AfDB, a fost, de asemenea, alimentat cu 7,6 miliarde de dolari pentru perioada 2020–2022, o creștere de 32 % față de ciclul anterior.

45. Obligațiile extrateritoriale, sau obligațiile guvernamentale care traversează frontierele de stat, reprezintă un principiu al drepturilor omului care este esențial pentru cooperarea internațională. În conformitate cu articolul 2 (1) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, statele trebuie să acționeze, atât prin propriul efort, cât și prin asistență și cooperare internațională, pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute în pact să fie asigurată progresiv.³⁹ Se observă tot mai mult un acord în sensul că guvernele au trei tipuri de

³⁷ Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale, consultare cu Raportorul special la 14 mai 2020; și *Raport privind finanțarea dezvoltării durabile 2020*.

³⁸ *Raport privind finanțarea dezvoltării durabile 2020*.

³⁹ A se vedea, de asemenea, articolele 4, 24 și 28 din Convenția cu privire la drepturile copilului; și articolul 32 din Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

obligății extrateritoriale.⁴⁰ În primul rând, statele au obligația de a respecta drepturile, sau de a se abține de la ingerințe în drepturile oamenilor ori în capacitatea unui alt guvern de a-și îndeplini obligațiile. În al doilea rând, statele au obligația de a proteja drepturile, sau de a împiedica ingerințele corporațiilor și altor actori în drepturile cetățenilor din străinătate prin reglementarea comportamentului acestora sau influențarea acestuia în alte moduri. În al treilea rând, statele au obligația de a realiza drepturile sau de a coopera la nivel internațional pentru a sprijini toate guvernele în îndeplinirea obligațiilor care le revin în materie de drepturile omului. Aceste obligații sunt declanșate într-o varietate de situații. Un exemplu este acela când un guvern are o influență decisivă asupra drepturilor oamenilor în străinătate.⁴¹ În această categorie intră cazul în care guvernele acționează ca membri ai organizațiilor internaționale care pot efectiv să forțeze guvernele să adopte politici care aduc atingere drepturilor omului. Statele nu trebuie să eludeze obligațiile care le revin în domeniul drepturilor omului acționând prin intermediul acestor organizații; mai degrabă, statele trebuie să adopte poziții care sprijină organizațiile internaționale să acționeze în conformitate cu drepturile omului.⁴²

46. Agenda de acțiune de la Addis Abeba recunoaște necesitatea de intensificare a cooperării fiscale internaționale ca o completare a politicii fiscale naționale și a reformei administrației. Globalizarea activităților financiare și progresele tehnologice care reduc barierele din calea bunurilor și a fluxurilor financiare necesită ca țările să colaboreze în chestiuni fiscale și să combată finanțarea ilicită. Prin cooperare, țările pot aborda provocările legate de evaziunea fiscală și fraudă practicate de întreprinderi și persoane, încurajând în același timp investițiile prin distribuirea echitabilă a drepturilor de impozitare. FMI contribuie la cooperarea fiscală internațională prin combaterea activităților de evaziune fiscală, în mare parte prin monitorizarea fluxurilor financiare ilicite și acordarea de asistență factorilor de decizie în cadrul proiectului privind erodarea bazei de impozitare și transferul profiturilor.⁴³ Lansată în iulie 2013 de G-20 și OCDE, inițiativa privind erodarea bazei de impozitare și transferul profiturilor este unul dintre cele mai influente eforturi internaționale pentru reformă fiscală. Acesta se bazează pe un plan de acțiune în 15 puncte și implică raportarea pentru fiecare țară în parte cu privire la progresele înregistrate. Cu toate acestea, o critică esențială adusă inițiativei, prezentată Raportorului special, este lipsa de acoperire a problemelor ce afectează cel mai mult țările cu venituri mai mici, care se confruntă cu pierderi anuale de venituri estimate la 500 de miliarde de dolari din cauza evaziunii fiscale practicate de întreprinderile multinaționale.⁴⁴ O altă critică importantă este aceea că OCDE nu este bazată pe principiul aderării universale a tuturor țărilor; mai degrabă, membrii organizației sunt în principal țările dezvoltate.⁴⁵ Prin urmare, calitatea de membru al OCDE nu este reprezentativă și nu are o răspundere clară față de țările cu venituri mai mici care se confruntă în mod proporționat cu fluxuri financiare ilicite.

IV. Răspunsuri la impactul economic mondial al pandemiei de COVID-19

⁴⁰ A se vedea, de exemplu, Comitetul Drepturilor Omului, Comentariul general nr. 36 (2018) privind dreptul la viață (CCPR/C/GC/36), paragraful 63.

⁴¹ Center for Economic and Social Rights, consultare cu Raportorul special la 29 mai 2020.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ Fondul Monetar Internațional, consultare cu Raportorul special la 22 mai 2020.

⁴⁴ Comunicare prezentată Raportorului special de Siobhán Airey, University College Dublin, februarie 2020.

⁴⁵ Society for International Development, consultare cu Raportorul special la 5 mai 2020.

47. Pandemia de COVID-19 a cauzat o criză economică și de sănătate publică mondială fără precedent, de proporții inestimabile. O mare parte a economiei mondiale și a societății umane fiind suspendată timp de câteva luni, fiecare națiune se confruntă cu probleme. Acest lucru a cauzat contracții puternice și șomaj în masă în industria prelucrătoare, comerț, turism, călătorii și comerț cu amănuntul. Se estimează că economia globală va scădea cu 5,2 % în 2020, 170 de țări confruntându-se cu o creștere negativă pe cap de locuitor.⁴⁶ Costul impactului economic asupra economiei mondiale este estimat la aproximativ 9 trilioane de dolari în următorii 2 ani.⁴⁷ Recesiunea provocată de pandemie este cea mai profundă de la cel de-al Doilea Război Mondial. Pentru prima dată din 1998, sărăcia globală va crește. Banca Mondială estimează că cel puțin o jumătate de miliard de oameni ar putea ajunge săraci până la sfârșitul anului 2020, aproximativ 60 de milioane fiind expuși riscului de sărăcie extremă. Asia de Sud se va confrunta cu cea mai gravă recesiune economică din ultimii 40 de ani, iar Africa Subsahariană va experimenta prima recesiune din ultimii 25 de ani, cu consecința pierderii a aproape jumătate din toate locurile de muncă de pe continent.⁴⁸

48. În conformitate cu Declarația universală a drepturilor omului, orice persoană are garantat dreptul la o orânduire socială și internațională în care drepturile sale pot fi pe deplin îndeplinite. Majoritatea guvernelor au semnat tratate obligatorii privind drepturile omului, care le angajează să garanteze drepturile persoanelor fără discriminare. În contextul actualei pandemii de COVID-19, indispensabilitatea cooperării internaționale nu a fost nicicând mai mare. Cu toate acestea, până în prezent, a fost insuficient gradul de cooperare internațională între națiuni. În schimb, statele se întorc la politici menite să le protejeze interesele naționale, fără a lua în considerare impactul asupra altora. Consumabilele medicale de mare necesitate, precum echipamentele individuale de protecție, reactivii de testare și ventilatoarele, au fost vândute la licitație celor care au oferit cel mai mare preț, în loc să meargă acolo unde exista nevoia cea mai mare.⁴⁹ În plus, unele țări bogate interzic exporturile acestor bunuri esențiale.⁵⁰ Astfel de acțiuni ar putea avea un impact devastator asupra vieții oamenilor în țările dependente de aceste importuri.

49. Răspunsul imediat al FMI la impactul economic al pandemiei s-a axat pe a transmite un moratoriu privind serviciul datoriei, sau a unei opriri temporare a plăților datoriei, unui număr de 25 de țări cu venituri mici în cadrul Fondului fiduciar pentru limitarea catastrofelor și ajutor în caz de dezastre.⁵¹ Fondul fiduciar oferă granturi de aproximativ 500 milioane de dolari pentru a acoperi titluri de creanță FMI pentru o perioadă de 6 luni, permițând țărilor cele mai sărace să își direcționeze resursele financiare limitate către nevoile medicale și economice de urgență. Țările care vor beneficia de reducerea serviciului datoriei prin intermediul fondului fiduciar sunt: Afganistan, Benin, Burkina Faso, Ciad, Comore, Republica Democratică Congo, Gambia, Guineea, Guineea Bissau, Haiti, Insulele Solomon, Liberia, Madagascar, Malawi, Mali, Mozambic, Nepal, Niger, Republica Centrafricană, Rwanda, Sao Tome și Principe, Sierra Leone, Tadjikistan, Togo și Yemen. Conducerea FMI a îndemnat donatorii să extindă în continuare resursele fondului fiduciar pentru a oferi beneficiarilor sus-menționați o reducere suplimentară a serviciului datoriei pentru o

⁴⁶ Banca Mondială, „COVID-19 to plunge global economy into worst recession since World War II”, comunicat de presă, 8 iunie 2020.

⁴⁷ Fondul Monetar Internațional, *World Economic Outlook: The Great Lockdown* (aprilie 2020).

⁴⁸ Banca Mondială, „COVID-19 (coronavirus) drives sub-Saharan Africa toward first recession in 25 years”, comunicat de presă, 9 aprilie 2020.

⁴⁹ Fondul Monetar Internațional, *World Economic Outlook: The Great Lockdown*.

⁵⁰ Banca Mondială, „COVID-19 to plunge global economy into worst recession since World War II”.

⁵¹ Fondul Monetar Internațional, „Consiliul Director aprobă reducerea imediată a datoriei pentru 25 de țări”, comunicat de presă, 13 aprilie 2020.

perioadă de 2 ani. FMI a anunțat, de asemenea, extinderea facilităților de creditare acordate țărilor în curs de dezvoltare pentru a răspunde nevoilor lor fiscale sporite pentru sănătatea publică și economiile naționale. FMI a crescut limitele de acces la propria facilitate de credit rapid de la 50 % la 100 % din cotele anuale de drepturi speciale de tragere ale țărilor și la 150 % pe bază cumulativă în perioada aprilie–octombrie 2020. Se estimează că finanțarea de urgență a Fondului, inclusiv Instrumentul de finanțare rapidă, se va ridica la aproximativ 100 miliarde de dolari.

50. Datoria suverană a fost identificată ca provocare majoră, în ceea ce privește mobilizarea resurselor pentru a răspunde pandemiei, de către aproape toate organizațiile internaționale și organizațiile societății civile care au fost consultate de Raportorul special sau care au prezentat observații scrise. Acest lucru se datorează în mare măsură impactului dăunător al pandemiei asupra datoriilor în țările în curs de dezvoltare și se preconizează că multe dintre statele cel mai grav afectate de datorii se vor confrunta cu neîndeplinirea obligațiilor de plată a datoriei în anii 2020.⁵² La sfârșitul anului 2019, aproape jumătate dintre economiile mai sărace care sunt eligibile să utilizeze Fondul fiduciar pentru reducerea sărăciei și creșterea au fost evaluate de FMI ca prezentând un risc ridicat de supraîndatorare suverană sau sunt deja în supraîndatorare.⁵³ Numai în 2020 și 2021, rambursările datoriei externe publice pentru țările în curs de dezvoltare sunt estimate la aproape 3,4 trilioane de dolari.⁵⁴ Organizațiile societății civile subliniază că nu sunt suficiente opririle temporare ale plăților datoriiilor prevăzute de G-20 și FMI. Acestea pledează pentru anularea integrală a datoriiilor sau măsuri de renunțare la datorii pentru a ușura supraîndatorarea acută a celor 76 de țări cu venituri mici și medii. Peste 150 de organizații ale societății civile au semnat o petiție prin care se solicită anularea datoriiilor de către toți creditorii, inclusiv creditorii bilaterali, Banca Mondială și FMI, precum și creditorii privați.⁵⁵

51. Banca Mondială a pus în aplicare un pachet accelerat de 14 miliarde de dolari pentru a răspunde nevoilor imediate sanitare și economice din țările în curs de dezvoltare.⁵⁶ Instituția intenționează să ofere o finanțare de până la 160 de miliarde de dolari, adaptată șocurilor sanitare, economice și sociale cu care se vor confrunta țările în curs de dezvoltare în următoarele 15 luni. Peste 50 de miliarde de dolari din resursele Asociației Internaționale de Dezvoltare vor fi puse la dispoziția celor mai sărace țări în formă de grant și condiții foarte avantajoase. Operațiunile Grupului Băncii Mondiale vor pune accentul pe protecția socială sub forma transferurilor imediate de numerar, a reducerii sărăciei și a finanțării bazate pe politici. În opinia Grupului Băncii Mondiale, sectorul privat este esențial pentru limitarea crizei și sprijinirea redresării economice. În acest sens, Corporația Financiară Internațională va încerca să atenueze impactul economic asupra întreprinderilor mici din țările în curs de dezvoltare prin finanțări accelerate de 8 miliarde de dolari, axate pe menținerea locurilor de muncă în cele aproape 300 de companii care au solicitat sprijin.

52. Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale a subliniat faptul că una dintre cele mai urgente probleme actuale este aceea de a majora finanțarea în condiții

⁵² Comunicatul Grupului celor 24, 14 aprilie 2020. Disponibil la adresa www.g24.org/wp-content/uploads/2020/04/G-24-Communique-Final-Spring-Meetings-2020.pdf.

⁵³ A se vedea www.imf.org/external/Pubs/ft/dsa/DSAList.pdf.

⁵⁴ Conferința Organizației Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, „COVID-19 is a matter of life and debt, global deal needed”, 23 aprilie 2020.

⁵⁵ Jubilee Debt Campaign, „A debt jubilee to tackle the COVID-19 health and economic crisis”, aprilie 2020. Disponibil la adresa <https://jubileedebt.org.uk/a-debt-jubilee-to-tackle-the-covid-19-health-and-economic-crisis-2>.

⁵⁶ Banca Mondială, „How the World Bank Group is helping countries with COVID-19 (coronavirus)”, fișă informativă, 11 februarie 2020.

avantajoase pentru lichiditatea necesară țărilor în curs de dezvoltare ca să facă față impactului economic al pandemiei.⁵⁷ Având în vedere colapsul monedelor și un nivel istoric al ieșirilor de capital din țările în curs de dezvoltare, nevoile de finanțare au crescut mult. O nouă emisiune de drepturi speciale de tragere de către FMI este considerată esențială pentru finanțarea răspunsului la pandemia de COVID-19, așa cum s-a întâmplat în timpul crizei financiare mondiale din 2008. Măsurile de finanțare de urgență și reglementările privind conturile de capital sunt, de asemenea, esențiale. În ceea ce privește datoriile, reducerea și anularea sunt necesare pe termen scurt, un mecanism de restructurare fiind necesar pe termen lung. Este important ca aceste discuții să fie menținute active în cadrul Organizației Națiunilor Unite în rândul tuturor statelor membre.

53. Totodată, mobilizarea resurselor interne și internaționale este în prezent împiedicată de lipsa de interes a statelor față de creșterea impozitelor sau de lipsa lor de voință de a face acest lucru, în acest moment. Cu privire la mobilizarea resurselor interne, resursele financiare pierdute reprezintă principalul obiectiv al statelor membre ale Organizației Națiunilor Unite în prezent și sunt abordate prin procese interguvernamentale, precum Grupul la nivel înalt al Organizației Națiunilor Unite privind responsabilitatea, transparența și integritatea financiară internațională pentru realizarea Agendei 2030. O preocupare majoră pentru multe țări este aceea că mecanismele de finanțare și lichiditate pentru a răspunde crizei provocate de pandemia de COVID-19 vor fi condiționate de impunerea unor politici de austeritate. Deși, pe termen scurt, investițiile private au fost aproape de colaps, relația dintre finanțele publice și cele private în viitor trebuie să fie regândită.⁵⁸ Rolurile finanțelor publice și private sunt diferite unul față de altul, în sensul că finanțele private nu pot înlocui cu ușurință finanțele publice. În această privință, ar trebui să existe o recalibrare a echilibrului public și privat în finanțarea dezvoltării. Rolul statului este extrem de important, după cum se vede deja în răspunsurile naționale la pandemia de COVID-19. Departamentul de Afaceri Economice și Sociale a arătat că diferite tipuri de bani au utilizări diferite, iar unul nu poate fi înlocuit cu ușurință cu celălalt.⁵⁹ Întrebarea care trebuie subliniată este aceasta: care este utilizarea corespunzătoare a finanțelor private față de cea a finanțelor publice. Finanțele private nu sunt potrivite pentru toate nevoile de finanțare și trebuie să se acorde o atenție mai mare modului de gestionare a riscurilor finanțelor private, în special în ceea ce privește sectorul public și costurile datoriilor exigibile din conturile oficiale ale statului.

54. Într-o prezentare transmisă Raportului special, Comisia Economică pentru Africa a precizat că, în timp ce țările dezvoltate au injectat trilioane de dolari în măsurile luate în domeniile sănătății, siguranței sociale și stimulării economice în contextul pandemiei de COVID-19, Africa este limitată mult în marja sa de manevră bugetară pentru a reacționa în mod similar.⁶⁰ Africa este constrânsă din punct de vedere fiscal de patru provocări critice: nivelurile ridicate ale datoriei în PIB, deficitele fiscale ridicate, costurile ridicate ale împrumuturilor și deprecierea multor monede africane față de euro și dolar. Deși sunt extrem de necesare răspunsuri fiscale pentru a preveni colapsul economic regional, Africa nu dispune de flexibilitate fiscală sau de spațiu politic. Cu factori regionali cheie, precum obligațiile privind serviciul datoriei estimate la 48 de miliarde de dolari, dependența de veniturile din exporturile de petrol și scăderea abruptă a prețului internațional al petrolului, lipsa diversificării economiilor dependente de exporturile de produse de bază și declinul turismului, de

⁵⁷ Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale, consultare cu Raportorul special la 14 mai 2020.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Raport privind finanțarea dezvoltării durabile 2020*.

⁶⁰ Comisia Economică pentru Africa, „COVID-19 in Africa: protecting lives and economies”, aprilie 2020.

exemplu, impactul asupra economiilor africane ar putea fi încetinirea creșterii la 1,8 % în cel mai bun caz sau o contracție de 2,6 % în cel mai rău caz.⁶¹ În aceste condiții, există posibilitatea ca 27 de milioane de oameni din regiune să ajungă în sărăcie extremă.

55. Atât cooperarea internațională, cât și cea regională sunt esențiale pentru combaterea crizei și pentru redresarea economiilor africane. Potrivit Comisiei Economice pentru Africa, țările africane solicită 50 de miliarde de dolari pentru a consolida sectorul sănătății din Africa.⁶² Având în vedere că, în prezent, Africa importă aproximativ 94 % din produsele sale farmaceutice, multe țări se concentrează pe sprijinirea producătorilor interni de produse farmaceutice, ceea ce necesită lichidități. Țările africane examinează totodată modul în care actorii financiari regionali și globali, inclusiv organizațiile internaționale și sectorul privat, pot construi voință politică și pot face demersuri colective în sprijinul emiterii de către FMI a unor drepturi speciale de tragere care ar putea servi nevoii de lichidități financiare imediate în țările în curs de dezvoltare.⁶³

V. Concluzii și recomandări

A. Participarea, consimțământul liber, prealabil și informat și accesul la informații

56. Consultările publice semnificative sunt evidențiate ca o componentă importantă a proceselor de planificare, evaluare și monitorizare a instituțiilor de finanțare a dezvoltării. Raportorul special recomandă integrarea consultărilor publice în toate domeniile instituțiilor de finanțare a dezvoltării, pentru a evita scenariile în care inițiatorul proiectului poartă cea mai mare responsabilitate de a efectua consultări.

57. Raportorul special îndeamnă la aplicarea principiului consimțământului liber, prealabil și informat în proiecte care implică investiții bazate pe terenuri și resurse naturale ca o bună practică standard pentru toate comunitățile afectate. Reiterează recomandarea Comitetului pentru eliminarea discriminării față de femei, în sensul că toate femeile din mediul rural ar trebui să aibă dreptul la consimțământ liber, prealabil și informat înainte de derularea proiectelor de dezvoltare pe terenurile lor. Instituțiile de finanțare a dezvoltării ar trebui să aibă în vedere crearea și punerea în aplicare a unui set de sancțiuni și acțiuni care pot fi utilizate în cazul în care un intermediar financiar al unui proiect de dezvoltare nu își respectă obligațiile sau este implicat el însuși în represalii împotriva comunităților locale; de exemplu, în contractele dintre intermediarii financiari și instituțiile de finanțare a dezvoltării s-ar putea include dispoziții privind sancțiunile.

58. Raportorul special sprijină consolidarea discuțiilor de fond privind finanțarea dezvoltării în cadrul Adunării Generale și includerea societății civile din țările în curs de dezvoltare. Abordarea barierelor lingvistice și facilitarea traducerii datelor economice tehnice în mesaje pertinente privind egalitatea, drepturile omului și măsurile din politicile adoptate pot permite stabilirea unor legături mai semnificative între Organizația Națiunilor Unite și comunitățile afectate.

⁶¹ *Ibidem*.

⁶² Comisia Economică pentru Africa, consultare cu Raportorul special la 5 iunie 2020.

⁶³ Banca Africană de Dezvoltare, consultare cu Raportorul special la 12 iunie 2020.

B. Mobilizarea resurselor interne și internaționale

59. Raportorul special propune crearea unui instrument analitic care să poată fi folosit de toate statele la evaluarea impactului politicii fiscale pentru a examina modul în care regimurile fiscale internaționale și naționale promovează sau împiedică realizarea dreptului la dezvoltare și a obiectivelor de dezvoltare durabilă. La elaborarea instrumentului, ar trebui consultate organisme precum Comitetul de experți pentru cooperare internațională în materie fiscală, precum și centre de expertiză recunoscute, conduse de țări în curs de dezvoltare, de exemplu Forumul African privind Administrarea Fiscală.

60. Este important ca egalitatea de gen să fie prioritară deoarece politica fiscală nu este neutră din punct de vedere al genului sau clasei. Impozitele regresive, precum taxa pe valoarea adăugată, afectează în mod disproporționat persoanele care trăiesc în sărăcie, femeile, minoritățile, persoanele cu dizabilități, copiii și alte grupuri marginalizate. Femeile care trăiesc în sărăcie sunt afectate în special din cauza lipsei accesului echitabil la serviciile publice și bunurile publice, pe lângă faptul că femeile din toate clasele sociale efectuează cea mai mare parte a muncii de îngrijire neremunerată, în același timp confruntându-se cu diferențe de remunerare între femei și bărbați în ceea ce privește munca remunerată. Consultanța și condițiile în materie de politică fiscală emise de băncile multilaterale de dezvoltare și de instituțiile de finanțare a dezvoltării pentru statele membre ale Organizației Națiunilor Unite, în special țările în curs de dezvoltare, ar trebui revizuite pentru a ține seama de impactul acestora asupra veniturilor și muncii femeilor, inclusiv asupra muncii neremunerată și a muncii de îngrijire neremunerată, precum și asupra proprietății și a activelor. Statele membre ar trebui, de asemenea, să se abțină de la a se angaja în tendința concurenței fiscale ca mijloc de atragere a investițiilor străine directe.

61. În ceea ce privește mobilizarea internațională a resurselor, partenerii de dezvoltare ar trebui să își reangajeze obiectivul de a aloca 0,7 % din VNB pentru AOD prin furnizarea de calendare și cadre de răspundere, inclusiv prin adoptarea de dispoziții legale la nivel național. Partenerii de dezvoltare ar trebui, de asemenea, să redirecționeze ajutorul acolo unde este cel mai necesar, cu acțiuni și termene clare, oferind 50 % din AOD țărilor cel mai puțin dezvoltate.

62. Parteneriatele public-privat promovate prin împrumuturi, proiecte și alte mecanisme de finanțare care implică bănci multilaterale de dezvoltare și instituții de finanțare a dezvoltării ar trebui să facă obiectul unor analize independente ale rezultatelor lor în materie de dezvoltare, inclusiv al unei examinări atente a impactului lor asupra drepturilor omului și asupra mediului, precum și acumulării de obligații care nu sunt incluse în bilanț.

63. După cum a subliniat Grupul operativ interinstituțional privind finanțarea dezvoltării, în Agenda de acțiune de la Addis Abeba se recunoaște rolul important al băncilor multilaterale de dezvoltare în punerea în aplicare a Agendei 2030. În 2019, mai multe bănci multilaterale de dezvoltare au finalizat cu succes reconstituiri de capital. În plus, unii au luat măsuri pentru a mobiliza resurse suplimentare prin mecanisme inovatoare. Băncile multilaterale de dezvoltare și-au intensificat totodată eforturile de aliniere a activităților lor la Agenda de acțiune de la Addis Abeba și Agenda 2030. Aceste activități ar trebui continuate și intensificate pentru a asigura alinierea deplină, inclusiv armonizarea cu indicatorii de monitorizare a egalității de gen. Băncile publice de dezvoltare, în special, au un mandat specific pentru a îndeplini obiectivele de politici publice care sprijină dezvoltarea economică a unei țări sau regiuni. Băncile publice de dezvoltare ar trebui să direcționeze resurse financiare către

sectoarele productive vulnerabile din punct de vedere economic la nivel național, regional și mondial, să elimine lacunele din oferta sau cererea de credite din sectorul financiar, să promoveze stabilitatea economică jucând un rol anticiclic și să îmbunătățească garanțiile în domeniul social și cel al drepturilor omului.

V. Cooperarea internațională

64. Raportorul special îndeamnă atât statele, cât și întreprinderile private să pună în aplicare în mod eficace convențiile adoptate de Organizația Internațională a Muncii, Principiile directe ale Organizației Națiunilor Unite privind afacerile și drepturile omului și Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale și să instituie căi de atac eficace pentru a combate abuzurile și a oferi măsuri reparatorii corespunzătoare, în special populațiilor indigene.

65. În ceea ce privește obiectivele de dezvoltare durabilă, Raportorul special propune ca indicatorul de măsurare și evaluare a punerii în aplicare a obiectivului 16.4 să includă fraudă și evaziunea fiscală practicate de întreprinderile multinaționale.

66. În ceea ce privește cooperarea internațională în materie fiscală, Raportorul special recomandă înființarea unei comisii fiscale a Organizației Națiunilor Unite care să fie interguvernamentală și incluzivă, având mandat și resurse pentru a asigura cooperarea în vederea stimulării mobilizării eficiente a resurselor interne. O astfel de comisie ar trebui să se ocupe, totodată, de toate aspectele legate de fluxurile financiare ilicite, inclusiv fraudă și evaziunea fiscală. Calitatea de membru universal, care implică participarea tuturor țărilor în condiții de egalitate, ar putea facilita remedierea politicilor și practicilor fiscale dăunătoare și eliminarea paradisurilor fiscale, a jurisdicțiilor secrete și a altor elemente care facilitează fluxurile financiare ilicite.

67. Statele trebuie să coopereze într-un spirit de multilateralism consolidat și reînnoit, inclusiv în procesele și mecanismele Organizației Națiunilor Unite. Raportorul special recomandă ca, în cooperarea și coordonarea internațională între state, să se țină seama de obligațiile extrateritoriale sau obligațiile guvernamentale care depășesc frontierele de stat, ca principiu al drepturilor omului esențial pentru punerea în aplicare a soluțiilor transfrontaliere în contextul pandemiei globale de COVID-19.

D. Răspunsuri la impactul economic mondial al pandemiei de COVID-19

68. Raportorul special subliniază provocările principale în ceea ce privește sprijinirea și protejarea dreptului la dezvoltare, în special în țările în curs de dezvoltare, care sunt afectate în mod disproporționat de provocările economice cauzate de pandemia mondială de COVID-19. Pentru a răspunde nevoilor imediate în materie de sănătate și de sprijin economic din țările în curs de dezvoltare, va fi nevoie de un sprijin financiar sporit și de lichidități cu costuri reduse.

69. Raportorul special sprijină creșterea susținută a decontării rapide a sprijinului bugetar de către organizațiile internaționale, inclusiv Banca Mondială și FMI, către țările în curs de dezvoltare. Stimulentele fiscale, sub formă de subvenții necondiționate, sunt necesare pentru a răspunde nevoilor urgente în materie de sănătate ale țărilor în curs de dezvoltare, pentru a oferi o

plasă de siguranță celor mai vulnerabili, a proteja locurile de muncă și a sprijini activitatea economică, acolo unde este posibil.

70. Raportorul special îndeamnă statele, ca răspuns la impactul economic al pandemiei, să determine cu atenție utilizarea corespunzătoare a finanțelor private față de cele publice, deoarece este posibil ca finanțarea privată să nu fie potrivită pentru toate nevoile de finanțare. Riscurile finanțării private trebuie să fie mai bine gestionate, în special în ceea ce privește sectorul public și costurile datoriilor exigibile din conturile oficiale ale statului.

71. Finanțarea procesului de dezvoltare în cadrul Organizației Națiunilor Unite ar trebui să ofere platforma interguvernamentală pentru a discuta, analiza și coordona răspunsurile multilaterale și schimbările de politici ce vor fi necesare în contextul pandemiei și al efectelor acesteia asupra economiei mondiale. Raportorul special sprijină Organizația Națiunilor Unite ca forum pentru dezvoltarea unor soluții substanțiale și pragmatice pe termen scurt, mediu și lung.